

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

729352
Pocztą polową 53, dn. 18. maja 1921 r.

Oddział II Informacyjny

Ew/6. № 20335 /II.

DO

NACZELNEGO WODZA/ADJUTANTURA GENERALNA/.

Przedkłada się do wiadomości odpis raportu informacyjnego Attache Wojskowego w Finlandji Nr.1695.

1 załącznik.

Za zgodność:

SZEF ODDZIAŁU II.NACZ.DOW.W.P.:

M A T U S Z E W S K I m.p.

podpułk.p.d.Szt.Gen.

O t r z y m u j a :

Wódz Naczelny/Adjutantura Generalna/
Minister Spraw Wojskowych
Szef Biura Scisłej Rady Wojennej
Wiceminister Strassburger
B.W.6.

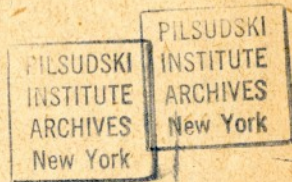
NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 729352 dnia 20 V 1921 r.

zabezp. Wyział

Poselstwo Polskie
w Helsingforsie
Attaché Wojskowy.

Nr 1695.

7293

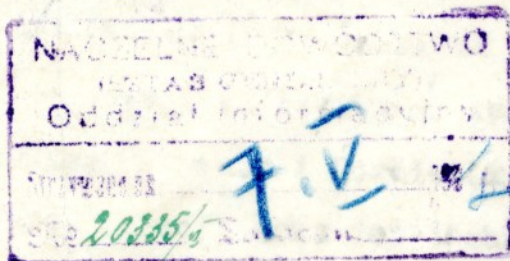
Helsingfors dn. 22 r. IV. -1921 r.

Do nacz. Dow. W. P. Sztab Gen. Od. II.
Attaché wojskowy Rewel.
Attaché wojskowy. Ryga.
Poseł Sokolnicki.

TAJNE.

DO

Nacz. Dow. W. P. Sztab Gen. Oddz. II.

EW

Poczta-Polowa 53.

R A P O R T I N F O R M A C Y J N Y.

(F I N L A N D J A).

Nowy rząd , a

polityka zagra-
niczna.

Jak meldowałem w tutéjszem 1670 z dnia 13. IV. w związku z utworzeniem nowego rządu (Venolla) żadnych zmian w stosunku do polityki zagranicznej nie przywidiuje się. Polityka Finlandji nadal pozostaje pod wpływem Niemiec i w stosunku do Związku Bałtyckiego pod wpływem Anglii, której to polityka na tutéjszem gruncie nieprzyjemna. Minister Spraw Zagranicznych Holsti w dalszym ciągu reprezentuje kierunek anglo-fiński. W pierwszej połowie b.m. odbył się zjazd partji postępowej w Lachti i Tamersforsie; Holsti, który należy do tego stronnictwa miał mowę w Lachti, w której między innemi wspominał jak są bliskie Finlandji Estonja, Łotwa i Litwa (o Polsce nie wspominał), zaś w Tamersforsie wyraził się o Polsce z sympatią. Powyższy zjazd oraz mowy Holstiego miały charakter określenie partyjnego stanowiska stronnictwa, wobec prawicy tutéjszej. O zagranicznej polityce wspominał tylko o konieczności ~~istnienia~~ wspólnej orientacji z Ententą, jako państwami demokratycznymi.

W stosunku do
Rosji Sowiec-
kiej.

Nowy Rząd stara się załagodzić tarcia dyplomatyczne z Sowietami, które rząd fiński uważa "za nieuniknione przykroście". Na notę Cziczierina meldowano w tut. 1670 z dn. 13. IV. rząd fiński odpowiedział ostrą notatką w pismach, zażukając Sowietom łamanie traktatu Dorpackiego. Również została wysłana nota do Cziczierina,

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

274

w której rząd fiński robi zażuty Sowiетom w niedotrzymaniu traktatu Dorpackiego i zapewnia ze swej strony że traktat Dorpacki będzie przez nich dotrzymany, o ile Sowiety go nie złamia. W powyższej nocy Rząd Fiński wyraża życzenie natychmiastowego zorganizowania mieszanej komisji (która jest przewidziana traktatem Dorpackim), dla rozstrzygnięcia spraw bieżących. Dn. 20 b.m. odbyło się posiedzenie tutejszego Sowieckiego przedstawiciela Bersina z Ministrem S.Z. Holstiem w obecności prezesa ministrów Venolla. Na posiedzeniu tym zdecydowane zostało natychmiastowe utworzenie mieszanej komisji, do której od finów został mianowany obecny fiński poseł w Moskwie Achonen i od Sowieców, członkowi tut. Sowieckiej delegacji: Ignatiew, Borenin i Gordienin. Dano pozwolenie na wjazd handlowej misji Sowieckiej, oraz jej technicznemu personelowi, w liczbie 20 osób. Wziawszy przyzyczenie że rząd Sowieców w ciągu bieżącego tygodnia da pozwolenie na powrót do Finlandji obywatelom fińskim zatrzymanym i aresztowanym w Rosji.

Handel z Rosją Sowiecką.
i stan ekonomiczny Finlandji.

W tych dniach w Sejmie ma być rozpatrywany projekt organizacji handlu z Rosją Sowiecką. Projekt opracowany przez obecnego ministra handlu p. Makhonena. Wolny handel będzie zabroniony i licencja obowiązkowa. W projekcie tym jest przewidziany handel zamienny gdyż Rosja posiada surowce, potrzebne dla Finlandji.

W obecnej chwili Finlandja przeżywa kryzys ekonomiczny. Zapotrzebowanie rynków zagranicznych jest bardzo małe. Eksport ogranicza się tylko na likwidowaniu zeszłorocznych interesów, lub jako ekwiwalent długów zaciągniętych w roku 1919 i 1920. Obca waluta za eksport jest już na wyczerpaniu. Zakupy za granicą zboża, cukru i metalów pochłonięły ogromną część kapitałów. Winna temu w dużej mierze nieudolna gospodarka, ponieważ bardzo często zawierano niekorzystne dla Kraju umowy w państwach z walutą silną, nie wykorzystując możliwości zakupu niezbędnych artykułów w państwach z walutą słabszą (np. Polską). Rząd spotyka się też często ze szkodliwymi zażutami. Ten fakt że Finlandja nie może sprzedać za granicą swoich wyrobów i ogólna stagnacja na rynkach wszechświatowych do której trzeba dodać wojny handlowe i politykę ochronną Ameryki, Anglii, Francji, które przeszkadzają się poprawieniu transportu fińskiemu. Powyższe spowodowało silny spadek marki fińskiej, który dn. 15. b. m. doszedł do maximum np. w r. 1920 dn. 15 kwietnia frank notowany

1 fmk 13 pf. - dziś 3 fmk 11 p., Niemiecka marka 15. IV. -20 r. 34 p., - dziś 71 p. Szwedzka korona 4,08 - dziś 10,40 fkm. Funt Angielski 73,40 fmk. - dziś 172 fmk. Waluta codziennie spada. W roku zeszłym Finlandja miała duże zamówienia z zagranicy za towary leśne i papier, który opłacano walutą obcą. W roku b. nowych zamówień nie ma zupełnie. Gdy bę weźmiemy pod uwagę podwyższenie się ceł na papier fiński, szczególnie w Francji (obecnie cło jest o 100% wyższe niż na papier szwedzki) - sytuacja się nie poprawi. W tych dniach w bieżącym tygodniu ma wyjechać do Francji były minister handlu Prokops i dyrektor ekonomicznego Departamentu M.S.Z. w celu pertraktacji w sprawach ekonomicznych. Szef sztabu Gen. gen. Enkel w rozmowie prywatnej ze mną zaznaczył że krachu ekonomicznego, który obecnie przeżywa Finlandja nie można ukryć. Piorąc powyższe pod uwagę rząd fiński stara się wyjść z tego położenia i pokłada duże nadzieje na handel z Rosją Sowiecką, na eksport papieru i drzewa i również na otrzymanie surowców z Rosji, których się odczuwa w Finlandji straszny brak. Z tych względów Finlandja wszelkie zatargi z Sowiekami zechce załagodzić.

W sprawie aresztu kpt. Jokenena,

Przedstawicielowi Fińskiemu Achonenowi dana sa-

Attaché przy Posel-dyswakcja przez rząd Sowieków, aresztując policjantów, którzy w Moskwie. stwie Fińskiem w przyczynili się do zatrzymania Jokenena.

Sprawa Repora

i Porajarwi.

Jak meldowałem w tutejszem 1670 z dnia 13.IV.

bolszewicy obsadzili przez swoje wojska powyższe parafji, rozbili milicję i wbrew traktatowi Dorpackiemu (punkt 10) wprowadzili sowieckie rządy na terytorjum tych parafji i jak zawsze zachowując się bezczelnie, ostrą notą Cziczierina oskarżył rząd fiński w niedotrzymaniu traktatu. Nie bacząc na powyższe rząd fiński uważa że zajęcie Repora i Porajarwi jest przesadzonem reagowaniem bolszewików na niezgodną z traktatem Dorpackim działalność nieodpowiedzialnych czynników fińskich. Sprawa Karelska w dalszem ciągu nie będzie się cieszyć poparciem rządu fińskiego, co wyraźnie oburza większą część opinii publicznej. Rząd fiński

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE

5276

nawet nie chce poprzeć karelczyków w ich żądaniach wynikających z traktatu Dorpackiego. To oburzenie znalazło wyraz w zorganizowaniu przez klub placówkowy komitetu, mającego na celu działalność w kierunku poparcia interesów ludności karelskiej w tym zakresie, w którym uwzględnione są one w traktacie Dorpackim.

UWAGA: Jak meldowałem w poprzednich raportach w Helsingforsie zorganizował się klub placówkowy "Le Club des Nations D'Avant-Poste" do którego należą przedstawiciele wszystkich narodowości państw Bałtyckich i mniejszych narodowości zamieszkających na północy. W klubie tym prowadzi propagandę nasze Poselstwo, w sprawie związku państw bałtyckich i innej.-

Amnestja dla . . . Do Sejmu został wniesiony projekt amnestji, zgodnie z którą uczestników czerwonej armii ta ostatnia będzie się dotyczyć nawet tych, którzy zostali skazani na 8 lat więzienia. Prócz tego zwraca się prawo obywatelstwa i polityczne prawa tym, którzy dotychczas podlegali t. zw. warunkowej karze. Amnestja może się rozciągać nawet na tych, którzy zostali skazani na więcej niż 8-tem lat więzienia, lecz w tym wypadku, gdy będzie możliwym wynalezienie warunków łagodzących.

Sprawa amnestji jest stałym powodem niezadowolenia z jednej strony lewicy, która żąda jaknajszerszej amnestji, z drugiej zaś wogół szerokiej opinji publicznej, a w szczególności prawicy, która uważa że amnestja dla zdrajców kraju jest zgubą dla Finlandji, i wzmacnia element przeciwpaisowy w Kraju. Poprzedni rząd Eriicha również opracował projekt amnestji, lecz w bardziej określonych ramach.

Obecny rząd poszedł w lewo i zrobił ustępstwa lewicy, rozszerzając projekt amnestji, gdyż uważa że przez to obecny wewnętrzny ład w kraju nie będzie zagrożony.-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ARCHIVES
New York

Stosunek Finlandji
do przyszłej kon-
ferencji państw
Bałtyckich.

Tutejsze Poselstwo otrzymało z Ministerstwa
Spraw Zagranicznych odpis pisma do Posła Kamienieckiego w
Rydze, w sprawie zamierzonej w Warszawie, (po ratyfikacji
traktatu Ryskiego i wyjaśnieniu sporu polsko-litewskiego)
konferencji państw Bałtyckich. Na ogólnikową informację w
Fińskim Ministerjum Spraw Zagranicznych tutejszego sekreta-
rza Poselstwa o zamierzonej konferencji państw Bałtyckich z
konkretnem propracem i obowiązującymi wynikami; Minister Spr.
Zagr. Holsti zapytał: "Czy Polska stanowczo wyklucza z konfe-
rencji państwa Skandynawskie." Można powiedzieć że polityka
nowego rządu w stosunku do Związku Bałtyckiego, zmian nie
zaszło. Stale musimy się liczyć a) z wpływami Niemców,
które jak wiadomo, mając tu sympatię szerokich warstw lud-
ności, są stażem i ważnym czynnikiem wewnętrznym, uprawiają-
cym propagandę, gwarantującą nie tylko zapewnienie bezpieczeń-
stwa ze strony bolszewików lecz i przyszłej Rosji, b) dru-
gim czynnikiem nieprzyjaznym, w stosunku do polityki polskiej,
względem państw Bałtyckich, na tutejszem gruncie, jest wpływ
angielski. Można zaznaczyć, że nie bacząc na wszelkie trud-
ności, praca przeciw propagandzie niemieckiej daje pewne wy-
niki i wpływy jej znacznie osłabły w stosunku do Polski. Po-
wracając do tutejszego 1645, z dn. 4/IV. (rozmowa Posła So-
kolnickiego z prezydentem Stolbergiem, w sprawie przyszłej
konferencji), konkretnego rezultatu i obowiązującej umowy
wojskowo-politycznej w najbliższym czasie przewidywać nie
należy. W sprawie związku z Finlandją i państwami Bałtyckie-
mi tutaj. Placówka Wojskowa od dawna pracuje wspólnie z Posł-
em Sokolnickim, który obecnie znajduje się w Warszawie i
dokładnie poinformuje Rząd Polski w tej sprawie.

Prasa a Sprawa Gór-
no-Sląska.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Sympatja dla Niemców zamianifestowane stosunkiem
prasy do sprawy Górno-Sląskiej, która zachowuje się całkiem
nieprzyjaźnie w stosunku do Polski. Za wyjątkiem socjalis-
tycznego pisma "Socjaldemokrati" (które zrozumiało iż to cho-
dzi o prawa proletariatu), oraz urzędowego pisma "Helsinki
-Sanomat", które jest ostrożniejsze w swych informacjach i
w związku z interwencją Poselstwa, zmuszone było w ostatnich

czasach do zupełnego zamilczenia w tej sprawie, nie drukując depesz polskich, ale jednocześnie nie podając i depesz z Berlina. Były chwile że prasa zachowywała się nawet bezczelnie, a mianowicie dziennik "Uusi Solimi" podając depeszę tutejszego Poselstwa o zamknięciu przez aliantów 4-eh dzienników niemieckich na Górnem Śląsku, za podanie fałszywych wiadomości, dodał od siebie tytuł "Samowola na Górnem Śląsku", pismo tegoż kierunku "Iltalehti" wyżej wspomnianą depeszę opatrzyło tytułem "Polska Samowola na Górnem Śląsku". Tutejsze Poselstwo Niemieckie posiada wydział Górno-Śląski.

Nasza propagan-

da powołując

się na tamtejszy

numer.....

Germanofilstwo większości dzienników miejscowych, utrudnia w znacznej mierze naszemu Poselstwu prasową propagandę w sprawie Górnego-Śląska. Natomiast pod tem względem dużą usługę oddał klub placówkowy "Le Club des nations d'avant-poste", zapraszając sekretarza naszego Poselstwa do wygłoszenia na zebraniu klubu odczytu o Górnem Śląsku, co dało możność dowódnie wykazać zebranej publiczności fińskiej, jak naprawdę ta się sprawa przedstawia. Postronna publiczność fińska, obecna na tym zebraniu twierdzi, że przytoczone dowody polskości Górnego-Śląska i słuszności polskich żądań dane były publiczności fińskiej rewelacją.

Placówka Wojskowa ma dostęp dla propagandy przez jedyny dziennik wojskowy dla żołnierzy "Suomi-Sotilas".

Nominacja Wiadomem już jest że obecny poseł w Warszawie Gulenbögell jest od nowego Po- wołany i mianowany posłem fińskim w Moskwie. Na posła w Warszawie jest sła do War-mianowany (tymczasem jeszcze nie zatwierdzony) Minister Örstrem. P.Ö był szawy. przewodniczącym delegacji fińskiej na konferencji w Warszawie. W ciągu 20 lat mieszkał po za krajem we Francji i był już obywatelem francuskim. Żadnych poważnych sfer politycznych w Finlandji nie reprezentuje. Szwed, który się uznał za fina. (dla interesu). Reprezentuje co najwyżej poglądy i osobę p. Holstiego. Wątpliwem jest aby kroki i przyżeczenia p. Ö. w Warszawie były zawsze uznane za obowiązujące dla Finlandji. Nominacja go oznacza raczej wyżyczenie się poważnej polityki w Polsce, niż jakiekolwiek zmiany. Attaché wojskowy fiński w Warszawie płk. Achrenberg, który przez całą zimę przebywał w Finlandji, ma wkrótce wyjechać do Warszawy.

Nowy nomen- Dotychczasowy komendant pogranicza pułk. Heinrichs i d-ca Kek- dant pogra- sholmskiego pułku straży granicznej ustąpił i został przeniesiony do nicza prze- Sztabu generalnego. Pułkownik Heinrichs jest uważany za bardzo zdolne- smyku Karel-go oficera i ma być dla delegowany do wojskowej akademji we Francji. skiego z Ro- Na miejsce pułkownika H. mianowany został komendantem pogranicza kpt. sja Sowiecką. SCHRÖDER. -

Handel z Ło- Do Sejmu został wniesiony projekt handlu z Łotwą, Estonją twą, Estonją i Rosją. Zgodnie z paragrafem 7-ym tego projektu, rząd ma prawo ogra- i Rosją. niczać i zabraniać na eksport i import pewnych towarów określonych towarów, jak też i cennych papierów. Rząd wyznacza instytucji, w obowiązkach których będzie leżało śledzenie za wykł wykończeniem prawa o handlowem regulaminie. Sprawy o przekroczeniu tego prawa będą rozpatrywane przez sąd natychmiast. Maksymalna kara za to przedsięwzięcie będzie 50,000 fmk. sztrafu, lub 3-y lata więzienia. Same zaś towary podlegają konfiskacie.

Fabryki amunicji
w Finlandji.

Dotychczas w Finlandji funkcjonuje tylko jedna fabryka amunicji, koło stacji Richimaki. Tymczasem fabryka jest nieduża i w stanie organizowania się. Dyrektor fabryki i posiadacz większej części akcji - szwedzki poddany p. Axel Engelberth. Drugi dyrektor p. Flus Ilander. Żelazo i materiały wybuchowe dla ładunków i armatnich pocisków, są otrzymywane ze Szwecji i Niemiec. Jednym z większych akcjonariuszy tej fabryki jest p. Niem. służby Lindner. Zasadniczy kapitał fabryki 1.000.000 fmk., w tym akcji niemieckich na 1000 marek. Wśród inżynierów i robotników jest dość dużo Niemców. Dyrekcja ma projekt zwiększenia zasadniczego kapitału do 5 milionów marek.

Prywatnych fabryk prochu jest tylko jedna, niewielka w Östermyza(Seinajoki). Fabryka ta jest stara, lecz wyrabia proch dobrego gatunku, chociaż w małej ilości. Fabryka ta należy do inżyniera Friis. Jest zamiar zbudowania fabryki materiałów wybuchowych w Wyborgskiej gub., lecz dotychczas na to nie otrzymano pozwolenia Reichstagu.

*St. Poturk
puth*

Nowo mianowany
D-ca 2-iej dy-
wizji gen. Paul
-Martin WETZER.
(krótka charak-
terystyka).

Urodzony w 1868 r. Skończył fiński korpus kadetów. Był w 1899 r. w bataljonie strzelców. W 1903 r. został kapitanem. Następnie wstąpił do uniwersytetu na prawo, które skończył w 1910 r. Następnie był adwokatem w różnych miejscach Finlandji, ostatnio w Wyborgu. Na początku wojny wszechświatowej gen. Wutzer z własnej woli wstąpił do armji rosyjskiej i był w Karpatach. Tam cały czas dowodził pułkiem, który w walkach tych się odznaczył. Z Rosji powrócił gdy zaczęła się Leninowska rewolucja. Generał Wutzer wraz z Mannerheimem wziął udział w formowaniu armji fińskiej wolnościowej w r. 1918. Wziął na siebie obowiązek uwolnienia całej zachodniej Finlandji od czerwonych. W czasie walki wolnościowej zajął m. Tammerfors. Po zajęciu przez Niemców Helsingforsu i oswobodzeniu Finlandji aż do m. Tammerfors od czerwonych, gen. Wutzer został dowódcą wojsk znajdujących się w południowej części Finlandji. Po ustąpieniu Mannerheima, mianowany był dowódcą 3-iej dywizji, lecz ustąpił w 1920 r. i został przewodniczącym delegacji rozjemczej w Rajajokach w 1920 r. Peretraktacje zostały przerwane. Obecnie jest on mianowany d-cą 2-iej dywizji w Wyborgu - stanowisko odpowiedzialne, ze względu na obronę granicy. Gen. Wutzer zdolny generał i uczciwy. W polityce roli nie odgrywa. Nie ma specjalnych sympatji ani do Niemców ani do Antanty. -

Stojowski
ju R